

Iestājpārbaudījums uz 10.klasi Rīgas valstpilsētas Valsts ģimnāzijās un vidusskolās

Kombinētā iestājpārbaudījuma 2.daļa. Valodas (Tekstpratība)

Uzdevumu piemēri latviešu valodā un svešvalodā

Vingrinājumiem izmantojams 1.teksts, savukārt 2.teksts ir informatīvs atbalsts 1.teksta izpratnei. Katrai atbildei jābūt gan latviešu valodā, gan svešvalodā izvēlēto valodas līdzekļu un pareizrakstības ziņā lietpratīgi uzrakstītai.

1.teksts

Bērziņš, Māris. *Svina garša.* R.: Dienas Grāmata, 2015 (fragments).

Uzlējis galdnieka līmes graudiem karstu ūdeni, Nikolajs sēž pie spaiņa un lēnām maisa brūni pelēko tumi. Seju neredzu, bet viņa pakausis nepārprotami izstaro nelāgu omu.

- Netīk man tas juceklis Eiropā. Nevar saprast, kā viss ierīktsies...tas biedē, saproti?- Koļa ierunājas galvu nepagriezis.
- Saprotu, ka bilde tumša. Bet kas mums no tā?
- Nezinu...(..) Es tev tūlīt kaut ko parādīšu.

Koļa noņem no galvas apdrukāto papīra mīci, groza rokās, tad atloka cepuri, līdz to atkal var lasīt kā laikrakstu.

- Tu jau tikai pa gudrām grāmatām, avīzītes nemaz nelasi,- viņš saka(..)
- Pavej, kādiem virsrakstiem pilna lapa.- Koļa uzceļas kājās un pienāk pie trepēm.- “Daladjē apspriede ar bruņoto spēku virspavēlnieku Gamelenu”. Domā, viņi tur, Francijā, par velti apspriežas... Skat, tālāk – “Vācu – padomju sarunas vestas lielā slepenībā”. Tātad ir kādi stiķi, ko pasaulei negrib rādīt! Te vēl – “Vācija attīstīs vēl lielāku aktivitāti”. Vai ne!?” Londonas biržā krīt vērtspapīru cena”. Kāpēc pēkšņi krīt? (..) Šī ir no aizvakara, iedod savējo, tai jābūt vakardienas.

Negribīgi noņemu cepuri un pasviežu viņam.

- Nevarēs salasīt, ar krītu nosmērēta.
- Varēs. – Koļa ar plaukstu notrauc baltos putekļus un izgludina locījumu vietas. Viņa acis steigšus lec no viena virsraksta pie cita. – “Slovāki prasa atpakaļ Polijai pievienoto apgabalu”. Kā tev patīk? Par zemēm sāk plēsties... “Apšaudīšanās starp poļu robežsargiem un vācu kareivjiem”. Rau, jau štosē viens otru... ka es tev saku, tik vienkārši tas nebeigsies.- Koļa izklausās tik nobēdāties, ka arī manī ietrīsas minora nots. Rīta mundrā oma vējā, bet meistara skatiens turpina ložņāt pa lapu. – Ha! “Vācija – PSRS līgums labvēlīgi ietekmēs Baltijas un Skandināvijas valstu drošību. Berlīnē valda pārlicība, ka lūzums, kurš tagad iestāties attiecībās starp Vāciju un PSRS arī politiski, var tikai pozitīvi ietekmēt minēto valstu drošību.”
- Nu, vai nav pa pirmo! Būsim kā miera salas starp Krieviju un Vāciju,-iespraucos, kamēr viņš nav paguvjis aizlikt priekšā savu pesimismu un aizdomas,- ļoti prātīgi no viņu puses, un mums arī labums(..) Nesaprotu, kā neuzbrukšanas pakts var slēpt draudus. Tik skaidri pateikts – ne-uz-bruk-šanas! (..)

- Matīs, tu taču neesi muļķis.- Koļa uzrauj kreiso uzaci vai līdz puspierei.

2.teksts

Pēc: **Goldmane S. u.c.** *Latvijas vēsture pamatskolai.* R.: Zvaigzne ABC, 2015.

Latvijas situācija krasi mainījās 1939.gadā, kad 23.augustā tika parakstīts Molotova – Ribentropa pakts. Kaut arī Latvija bija noslēgusi neuzbrukšanas līgumu ar PSRS (1932), tā līdz ar citām valstīm nokļuva padomju ietekmes sfērā un 1940. gadā tika okupēta(..) Latvija, tāpat kā Lietuva un Igaunija, tika iekļauta PSRS sastāvā. (..) Gada laikā cilvēkiem tika uzspiesta cita vērtību sistēma un ideoloģija, daudzi zaudēja savus īpašumus. Drīz pēc okupācijas sākās represijas. 1941.gada 14. jūnijā no Latvijas uz Sibīriju un citiem attāliem PSRS rajoniem izsūtīja vairāk nekā 15 000 Latvijas iedzīvotāju.

Lasi 1.tekstu un izpildi uzdevumus!

1. Formulē M. Bērziņa romāna fragmenta virsrakstu (nosaukumu)!
2. Formulē atbildi vienā teikumā, kurš vēsturiskais 20.gs. periods (gads) ietverts teksta fragmentā, atrodi pamatojumu faktos, kas iekļauti abos tekstos!
3. Atrodi romāna fragmentā teksta piemēru, kas romāna fragmentā visprecīzāk raksturo presē paustās viltus ziņas par politisko situāciju Eiropā! Izraksti to kā citātu un izskaidro!
4. Pamato ar faktiem, kā vēsturiski izvēršas šajā teikumā izteiktā doma: “Nesaprotu, kā neuzbrukšanas pakts var slēpt draudus. Tik skaidri pateikts- ne-uz-bruk-ša-nas!”
5. Izpēti teikumā “Rīta mundrā oma **vējā**, bet meistara skatiens turpina **ložņāt** pa lapu.” izceltos vārdus un nosaki to nozīmi pēc teikuma konteksta!

vējš	ložņāt
1. Gaisa masu kustība attiecībā pret Zemes virsmu sakarā ar nevienmērīgu atmosfēras gaisa spiediena sadalījumu. 2. <i>pārnestā nozīmē</i> ; Tāds, kas izzūd, vairs nepastāv, neizdodas, nepiepildās. 3. <i>pārnestā nozīmē</i> ; Mainīgi, no cilvēka neatkarīgi notikumi, apstākļi (sabiedrībā).	1. Vairākkārt, arī dažādos virzienos līst (par rāpuļiem, tārpiem, kāpuriem). 2. Dažādos virzienos, cilvēkam parasti lēni, meklējot, iet, staigāt (arī četrpārus vai stipri salīkušam). 3. Vairākkārt virzīties (pa ko) pa virsmu. 4. <i>pārnestā nozīmē</i> ; Izplatīties, parasti slepeni (par baumām, tenkām). 5. Būt sadzirdamam vai redzamam vairākās vietās (par skaņām, gaismu, ēnām); 6. Rasties nepatīkamām sajūtām (dažādās ķermeņa daļās).

6. Atrodi un izraksti atbilstošās dzīves jomas viena jēdziena piemēru!

Joma	Piemērs
1. Sabiedrisko mediju joma	
2. Ģeogrāfijas joma	
3. Biznesa joma	
4. Mūzikas joma	
5. Vēstures joma	

7. Tekstā ir 3 dialogi. Uzraksti vienā teikumā katra dialoga galveno domu!

Dialogi	Galvenā doma
1.	
2.	
3.	

8. Izsaki savu viedokli (90-100 vārdu), kāpēc Matīsa un Koļas uzskati atšķiras par situāciju Eiropā! Domas pamatošanai izmanto faktus un citātus no tekstiem!

Kad esi paveicis kompleksā iestājekāmēna tekstpratības daļu latviešu valodā, izvēlies, kurā no svešvalodām pildīsi pēdējo uzdevumu – angļu vai vācu valodā. Tev uzdevumā jāpauž viedoklis par doto tēmu.

Uzmanīgi izlasi uzdevumu un atbildi uz jautājumiem izvērsti, lai iespējams novērtēt Tavu spēju svešvalodā paust domu un to pamatot, lietot tematam atbilstošu vārdu krājumu un izteikties gramatiski precīzi.

ENGLISH

We all have a home: Europe

Having a home and a motherland is important to all of us: belonging, living together peacefully, cooperating and much more - these are all important aspects for people in Europe.

After reading the entry, write your comment (100-120 words) and include answers to the following questions:

- Where do you feel at home? Why is that?
- Describe, what has changed in Europe in recent years? How? (name 2 aspects)
- What opportunities do you see for you and people in Europe in the future?

DEUTSCH

Wir alle haben ein Zuhause: Europa

Ein Zuhause und eine Heimat zu haben, das ist uns allen wichtig: Zugehörigkeit, friedliches Zusammenleben und vieles mehr – das sind wichtige Aspekte für die Menschen in Europa.

Schreibe ein Kommentar (100-120 Wörter) zu dem Thema in der Einleitung und gehe dabei auf folgende Fragen ein:

- Wo fühlst du dich zu Hause? Warum?
- Beschreibe, was sich in Europa in den letzten Jahren verändert hat? Wie? (bitte 2 Aspekte nennen)
- Welche Chancen siehst du für dich oder die Menschen in Europa in der Zukunft?